

Stichting de

Verbeelding

Jaarverslag 2023

I Voorwoord

Op 3 maart 2023 kreeg Stichting de Verbeelding een formele status. Voordien was zij gedurende langere tijd niet meer dan een informele vereniging van gelijkgestemden die burgers te hulp schoot die om wat voor reden dan ook verzeild waren geraakt in een juridisch conflict met een instantie. Door de formalisering van de stichting is deze hulp naar een hoger plan getild. Het juridisch team verleent juridische bijstand in uiteenlopende zaken en laat zich gelden als steun en toeverlaat in zeer complexe en langdurige procedures. Met name op het gebied van het klachtrecht en de Wet open overheid hebben we ons ontwikkeld tot een baak van expertise. Namens het bestuur dank ik de betrokken juristen voor de inzet en de niet-aflatende motivatie om procedures voor onze cliënten tot een bevredigend einde te brengen.

Een mooi resultaat dat het bestuur heeft bereikt is het verkrijgen van de ANBI-status. Dit betekent dat we, naast een sterkere financiële positie, een grote mate van erkenning hebben verworven. Met genoegen kunnen we melden dat de eerste donateurs hun steun aan de stichting hebben vormgegeven met een gift, waarvoor wij zeer dankbaar zijn. Het verkrijgen en behouden van de ANBI-status brengt met zich mee dat we in openheid met deze gelden moeten en zullen werken. Om die reden nodig ik u graag uit kennis te nemen van ons financiële jaarverslag.

Naast het boeken van juridisch-inhoudelijke successen is het onze ambitie om de kennis omtrent de misstanden die we boven water krijgen te communiceren naar zoveel mogelijk mensen. Wij werken vanuit het standpunt dat met een beter inzicht in de staat van het openbaar bestuur meer gefundeerde politieke en maatschappelijke keuzes kunnen worden gemaakt. Daarbij richten wij ons tot alle partijen die bij het maken van die keuzes zijn betrokken; we zijn in dat opzicht strikt neutraal.

Een speciaal woord van waardering gaat uit naar onze cliënten, zonder wie onze missie slechts een slag in de duisternis zou zijn. Het gaat om mensen die zich niet in de hoek hebben willen laten zetten door wanpraktijken in het openbaar bestuur. Zij zijn de strijd aangegaan en hebben daarbij de scheve verhouding tussen overheid en burger aan den lijve ondervonden. En tóch gingen ze door. Het is een eer en een genoegen om aan de zijde van deze mensen te mogen werken.

Gerben Robbers
voorzitter

I Organisatie

Stichting de Verbeelding heeft geen winstoogmerk. De bestuurders ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden.

Voor Stichting de Verbeelding was 2023 een bijzonder jaar. Nadat er van de oorspronkelijke stichting, die is opgericht in 2000, jarenlang niet meer was overgebleven dan een informele vereniging hebben wij ons op 7 maart 2023 weer als stichting kunnen inschrijven bij de Kamer van Koophandel. Wij hebben dat gedaan op basis van nieuwe statuten, die het ons mogelijk maakten om te worden erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Die erkenning hebben wij vervolgens per 19 april 2024 verworven.

Waar staan wij voor?

De doelstelling van de stichting is nog steeds dezelfde als die van bijna vijftientig jaar geleden: het bevorderen van de spreiding van kennis, macht en inkomen. Daaraan hebben wij het bevorderen van de democratische rechtsorde toegevoegd. Hoewel menigeen in de oorspronkelijke doelstelling van de stichting het motto zal herkennen waarmee het kabinet-Den Uyl in de jaren zeventig de wereld wilde verbeteren is Stichting de Verbeelding in politiek opzicht uitdrukkelijk neutraal. Wij willen er zijn voor iedereen, en vooral voor diegenen die niet worden gehoord en wier gerechtvaardigde belangen dreigen te worden vertrapt wanneer onze democratische rechtsorde eens wat minder goed functioneert.

Dat laatste komt helaas steeds vaker voor. Op grote schaal, in bijvoorbeeld de toeslagenaffaire en rond de Groningse gaswinning. Maar ook in het klein, in de levens van hele gewone, goedwillende mensen. In zaken die de krant niet halen, maar die verwoestende gevolgen kunnen hebben. De mensen die daardoor worden getroffen staan wij maar wat graag bij. Met de beperkte middelen die wij hebben. Onze werkzaamheden bestaan voor een belangrijk deel uit het geven van advies en het voeren van procedures in individuele gevallen. In het verlengde daarvan zijn wij echter vooral ook op zoek naar het grotere verhaal. Wat zijn de structurele misstanden die maken dat het in dat individuele geval zo heeft kunnen misgaan? Pas als we daar, met elkaar, de vinger op weten te leggen kan er echt iets veranderen. Wat nodig is, want zoals het nu gaat, gaat het niet goed.

Het bestuur

Het bestuur van Stichting de Verbeelding wordt gevormd door mensen die met hun voeten in de modder staan. Mensen uit de zorg, uit het onderwijs of met een eigen bedrijf. Geen managers, geen beleidsfunctionarissen, geen hotemetoten, maar gewoon een aantal enthousiastelingen die de uitvoeringspraktijk als geen ander kennen en daardoor weten te voorkomen dat onze inhoudelijke specialisten zich loszingen van de praktijk. Het bestuur bestaat sinds de heroprichting van de stichting uit de volgende personen:

de heer G.H. Robbers, voorzitter
mevrouw S.M. van der Tol, secretaris
mevrouw I.J.B. van Roozendaal, penningmeester

De bestuursleden ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden.

Onze mensen

Het bestuur heeft als voornaamste taak het faciliteren van de werkzaamheden van de inhoudelijke specialisten die zich inzetten voor het realiseren van de doelstelling van de stichting. Het gaat daarbij om een netwerk van personen die veelal werkzaam zijn (geweest) voor de overheid en meestal zijn opgeleid tot jurist. Hun werkzaamheden bestaan voor een belangrijk deel uit het doen van onderzoek en het (bieden van ondersteuning bij het) voeren van juridische procedures. Ook zij verrichten hun werkzaamheden over het algemeen zonder dat zij daarvoor een beloning ontvangen. Daarop bestaat echter één uitzondering. De juristen die door de stichting worden ingehuurd om mensen in procedures te ondersteunen worden namelijk netjes en dus los van het uiteindelijke resultaat dat met die procedures wordt behaald voor hun werkzaamheden betaald, en wel tegen de tarieven die daartoe zijn vastgesteld door de overheid onder aftrek van een bijdrage aan de stichting.

Communicatie

Voor de communicatie rond onze activiteiten worden wij gesteund door enkele vrijwilligers die de buitenwereld graag laten weten wat wij zoal doen. Zij vormen de redactie van de website vrblng.nl en het X-account @vrblng. Deze redactie is overigens geen verantwoording verschuldigd aan het bestuur en dat betekent dus ook dat niet alles wat zij publiceert te allen tijde onze instemming behoeft te hebben. Wij zijn de redactie dankbaar voor de aandacht die zij voor onze activiteiten weet te genereren en voor de ruimte die zij ons biedt voor het publiceren van ons jaarverslag. Het komende jaar verwachten wij onze communicatie ook langs andere kanalen te kunnen versterken.

I Projecten

In 2023 hebben wij ons met name gericht op de volgende projecten.

De Nationale ombudsman

Net als in het jaar daarvoor hebben wij in 2023 veel tijd en energie gestoken in ons onderzoek naar de Nationale ombudsman en in het bijstaan van cliënten die teleurstellende ervaringen met deze instantie hebben opgedaan. Nadat de ombudsman geruime tijd had geweigerd om ons inzicht in zijn functioneren te geven ontkwam hij daar niet langer aan toen ook hij ging vallen onder de Wet open overheid (Woo). Nationale ombudsman mr. R.F.B. (Reinier) van Zutphen bleek echter niet voor één gat te vangen. Al na enkele maanden ontnam hij ons namelijk zonder daar de rechter zelfs maar in te kennen de Woo, waardoor ons onderzoek in december 2022 abrupt tot stilstand is gekomen.

Met zijn onverhoedse en volstrekt onrechtmatige optreden heeft de heer Van Zutphen niet kunnen voorkomen dat wij bij zijn organisatie de nodige misstanden hebben blootgelegd. Zo bleek de Nationale ombudsman de klachten die hij over de overheid ontvangt nauwelijks nog te behandelen en zich vooral te richten op allerlei onderwerpen die hij zelf belangrijk en (publicitair) interessant vindt. De cijfers voorts die hij over zijn werkzaamheden rapporteert aan de Tweede Kamer bleken meer dan boterzacht te zijn en mensen die wat vasthoudender zijn bleek hij op een zwarte lijst te plaatsen als lastige klagers. En dan waren er ook nog zijn reiskosten van inmiddels meer dan € 10.000 per maand, die jarenlang niet naar behoren bleken te zijn gecontroleerd en verantwoord. Deze laatste bevinding zorgde begin 2023 voor een heuse rel toen de redactie daar in een tweet over schreef. De tweet trok binnen korte tijd meer dan een half miljoen views op Twitter en werd nog diezelfde avond uitgebreid besproken in het programma *Vandaag Inside*. Stichting de Verbeelding stond opeens op de kaart.

Ondertussen hebben wij de maatregel waarmee de heer Van Zutphen ons de Woo had ontnomen uiteraard aangevochten bij de rechter. Die verklaarde het optreden van de Nationale ombudsman in voorlopige voorziening maar liefst twee keer 'evident onrechtmatig', maar wist niet te voorkomen dat deze telkens weer met een nieuw besluit kwam waarmee de uitspraak die de rechter zojuist had gedaan botweg werd overruled. Doordat ondertussen steeds meer mensen een beroep op ons waren gaan doen om hen te helpen in zaken waarin de ombudsman hen in de kou had laten staan groeide het oorspronkelijke

geschil allengs uit tot een affaire die inmiddels vele tientallen zaken omvat en waarbij vrijwel alle rechtbanken van ons land zijn betrokken.

Dat ons geschil met de Nationale ombudsman zozeer heeft kunnen ontsporen is in de eerste plaats te wijten aan de heer Van Zutphen zelf. Daarnaast moet in deze echter ook de Rechtbank Den Haag een ernstig verwijt worden gemaakt, die dat geschil, de alleszins vernietigende uitspraken van de voorzieningenrechter ten spijt, veel te lang heeft laten voortwoekeren. De rechtbank heeft daar overigens nog geenszins lering uit getrokken. Nadat de president van deze rechtbank, mevrouw mr. R.G. (Robine) de Lange – Tegelaar zich persoonlijk en in strijd met de wet met de behandeling was gaan bemoeien en de voorzieningenrechter het veld had moeten ruimen is de zaak in handen gelegd van een meervoudige kamer die de Nationale ombudsman volledig in bescherming heeft genomen. Begin 2024 heeft dit ertoe geleid dat onze beroepen met een aantal kunstgrepen niet-ontvankelijk zijn verklaard onder het mom van misbruik van recht. Het hoger beroep in deze zaak is inmiddels aanhangig bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, die heeft besloten om het met voorrang te behandelen. Een uitspraak kan dan ook reeds komende zomer worden verwacht.

De rechtspraak

Bovenstaande ervaring met het functioneren van de rechtspraak is bepaald geen positieve en staat, zoals vele van onze cliënten kunnen beamen, helaas niet op zichzelf. Er zal dan ook een forse slag moeten worden gemaakt om de rechtspraak op een niveau te brengen waarop de rechter de rol kan vervullen die hem (of haar) in onze rechtsstaat toekomt. Wij hechten er zeer aan dat er op dit vlak een aantal verbeteringen wordt gerealiseerd en zullen daar waar mogelijk een constructieve bijdrage aan blijven leveren. Waar nodig zullen wij echter ook onze tanden laten zien. Tegen de president van de Haagse rechtbank bijvoorbeeld is inmiddels aangifte gedaan en ook de procureur-generaal bij de Hoge Raad heeft reeds het een en ander aan klachten ontvangen.

Met deze laatste hadden wij in 2023 ook te maken in een andere zaak, waarin wij een aantal kanttekeningen hebben geplaatst bij het zogenoemde E-archief van de rechtspraak. Dat E-archief wordt gevormd door vele, vele honderdduizenden niet-geanonimiseerde uitspraken waarin uiterst privacy-gevoelige informatie staat die op (te) ruime schaal toegankelijk is voor rechters en ondersteunend personeel. Met de klachten die wij daarover hebben ingediend bij een drietal presidenten vingen wij aanvankelijk bot. Vervolgens echter werden deze wel opgepakt door de procureur-generaal, die ter zake een vordering heeft ingesteld bij de Hoge Raad. Naar verwachting zal de vierde kamer van de Hoge Raad, die de zaak op 19 januari 2024 achter gesloten

deuren heeft behandeld, in de loop van 2024 komen met een uitspraak in deze zaak.

Al voordat de procureur-generaal bij de Hoge Raad in actie kwam hebben wij in goed overleg met de Raad voor de rechtspraak bewerkstelligd dat deze laatste zijn privacyreglement heeft gewijzigd. Daarnaast heeft de raad de stofkam gehaald door de autorisaties op basis waarvan de gerechten hun medewerkers toegang tot het E-archief verlenen en heeft hij ook nog een aantal andere maatregelen genomen om deze uitsprakenverzameling wat meer in overeenstemming te brengen met de AVG. Wij hebben waardering voor de doortastendheid waarmee de raad in deze te werk is gegaan. Die waardering hebben wij overigens ook voor al die rechters en hun medewerkers die wij, anders dan bij de Rechtbank Den Haag het geval is, wél op een consciëntieuze manier hun werk zien doen. Ook zij verdienen het dat de misstanden die zich hier en daar voordoen zo snel mogelijk worden aangepakt.

De Tweede Kamer

Een project van een geheel andere orde hebben wij lopen bij de Tweede Kamer, die nogal blijkt te worstelen met de omgang met klachten. Het grotere publiek is daarmee bekend dankzij het gedoe rond Khadija Arib, die zich naar verluidt nu al sinds medio 2022 moet weren tegen een aantal klachten waarvan zij de precieze inhoud nog steeds niet kent. Minder bekend is dat deze onverkwikkelijke gang van zaken ook nog een spiegelbeeld kent, en wel in de vorm van een klacht over een medewerker van de Kamer die vrijwel meteen in handen van deze medewerker is gesteld – waarna deze alle ruimte kreeg om zich met de afhandeling van die klacht te bemoeien. Was getekend Vera Bergkamp, die van het klachtrecht kennelijk nog maar weinig heeft begrepen. Bij dat laatste speelt ongetwijfeld een rol dat hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht, waarin het klachtrecht is geregeld, niet op de Tweede Kamer van toepassing is. Wij zijn, in een project dat al in 2022 van start is gegaan, aan het onderzoeken hoe de behandeling van klachten door de Kamer kan worden verbeterd. Haar vooralsnog vrij moeizame omgang met de Woo nemen wij daar meteen in mee.

De Groningse gaswinning

De gevolgen die de Groningers ondervinden van de gaswinning in hun contreien behoort naast de toeslagenaffaire tot de grotere schandalen die het vertrouwen van velen in de overheid en onze rechtsstaat tot onder het nulpunt hebben doen belanden. Dat vertrouwen moet nodig worden hersteld, in welk verband wij een bescheiden duit in het zakje hebben gedaan met een aantal zaken die zich voordeden bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen en de Nationaal Coördinator Groningen. Het is niet onze ambitie om ons op dit onderwerp nog verder te profileren, al was het maar omdat er in het Groningse

al heel wat mensen zijn die de weg naar de instanties en zo nodig de rechter weten te vinden. Wij zullen de verdere ontwikkelingen echter met belangstelling blijven volgen in de hoop dat het vertrouwen dat de Groningers, net als de toeslagenouders en hun kinderen, in de overheid moeten kunnen hebben spoedig zal worden hersteld.

Lagere overheden

Wat het landelijk nieuws veel minder haalt zijn de geschillen die burgers hier en daar hebben met hun gemeente. Doordat de gemiddelde gemeente inmiddels heel wat groter is dan eerder het geval was, deze steeds meer taken en steeds minder middelen heeft gekregen en veelal sterk is gebureaucratiseerd bevindt de burger zich op een steeds grotere afstand van diegenen die aldaar de beslissingen nemen die zo diep kunnen ingrijpen in het dagelijkse bestaan. Ook in 2023 hebben wij weer tal van cliënten bijgestaan in de daaruit voortvloeiende geschillen.

Onze eigen mensen

Hoewel wij onze schaarse tijd liever willen besteden aan het verrichten van onderzoek en het bijstaan van cliënten moeten wij soms ook opkomen voor onze eigen mensen. Zo zag het bestuur zich in 2023 genoodzaakt om een klacht in te dienen bij het bestuur van de Rechtbank Den Haag nadat een teamvoorzitter een van onze juristen nogal onheus had bejegend. Aangezien het gerechtsbestuur geen afstand van deze misdraging heeft willen nemen zal de klacht in de loop van 2024 worden voorgelegd aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad.

Overige

Mensen weten ons soms met de meest verrassende vragen te vinden, waarbij het nu eens gaat om een pensioenkwestie en dan weer over de verdeling van een erfenis. Wij staan eenieder graag met raad en daad terzijde, maar onze middelen én expertise zijn niet onbegrensd. Het komt dus ook bij ons voor dat wij zo nu en dan nee moeten verkopen.

Ons werk in cijfers

Stichting de Verbeelding in 2023, dat zijn:

- 37 cliënten
- 28 instanties
- 4.826 e-mails
- 695 brieven
- 83 procedures

I Vooruitblik

De uitspraken waarbij de Rechtbank Den Haag Reinier van Zutphen de hand boven het hoofd heeft gehouden trekken vooralsnog een stevige wissel op onze activiteiten. Nu wij – nota bene! – worden beschuldigd van misbruik van recht door een rechtbank die de handen ineens heeft geslagen met niemand minder dan de Nationale ombudsman is het voor ons immers vrijwel onmogelijk geworden om onze doelstelling te realiseren. Degene die in dit verband de zwaarste klappen heeft moeten opvangen is overigens onze coördinerend jurist, wiens praktijk thans ernstig is ondermijnd met een tweetal uitspraken waarin hij geheel en al ten onrechte van misbruik van recht wordt beticht. Aangezien wij er niet over peinzen om nog meer mensen die zich voor ons en voor onze cliënten willen inzetten voor de bus te laten gooien hebben wij inmiddels een cliëntenstop moeten doorvoeren die zal blijven gelden totdat de Afdeling bestuursrechtspraak uitspraak heeft gedaan in hoger beroep. In de loop van 2023 was een dergelijke cliëntenstop reeds noodzakelijk in alle zaken die zich voordeden bij de ombudsman zelf. Wij betreuren het dat dit soort maatregelen nodig is, maar willen hoe dan ook zuinig zijn op de reputatie van onze medewerkers en die van onszelf.

Zodra de Afdeling uitspraak heeft gedaan zullen wij onze positie opnieuw bepalen. In het licht van de nogal opzichtige fouten die de rechtbank heeft gemaakt en het evident onrechtmatige karakter van het optreden van de Nationale ombudsman ligt het in de rede dat de uitspraken in hoger beroep zullen worden vernietigd, wat ongetwijfeld belangwekkende jurisprudentie zal opleveren rond de Woo en het verschijnsel misbruik van recht. De heer Van Zutphen zal vervolgens nog slechts zijn ontslag kunnen aanbieden aan de Tweede Kamer, wat overigens al veel eerder op zijn plaats zou zijn geweest nu hij de uitspraak waarbij de voorzieningenrechter een eerder besluit had vernietigd niet meer heeft durven aanvechten en hij heeft moeten erkennen dat hij zijn geschil met ons volkomen ten onrechte heeft uitgevochten over de rug van een twaalfstal cliënten. Het gaat niet aan dat een Nationale ombudsman evident onrechtmatige besluiten neemt, uitspraken van de voorzieningenrechter aan zijn laars lapt, een onderzoek naar zijn functioneren saboteert, een rechtsbijstandverlener met een uit zijn duim gezogen verhaal beschuldigt van misbruik van recht en heen walst over de belangen van burgers om een gelijk te behalen dat hij niet heeft. Daar behoren dan ook heldere consequenties aan te worden verbonden. Na zijn vertrek zullen wij met zijn opvolger bezien hoe het instituut van de Nationale ombudsman, waarop wij niet zuinig genoeg kunnen zijn, zich kan herstellen van de misdragingen die de heer Van Zutphen zich heeft gepermitteerd.

Voor wat betreft de Rechtbank Den Haag ten slotte geldt dat de wijze waarop verscheidene betrokkenen deze zaak hebben laten ontsporen ook daar de nodige gevolgen zal moeten hebben. Wij verwachten dat wij daar in goed overleg met de Raad voor de rechtspraak zullen kunnen uitkomen. In dat verband zal ook worden gezien of de misstappen die in deze zijn gezet aanleiding geven tot strafrechtelijke vervolging dan wel kunnen worden afgedaan in de disciplinaire sfeer.

I Financiën

Staat van baten en lasten

Baten

Donaties en eigen bijdragen	79.062,41
Totaal	79,602,41

Lasten

Bankkosten	94,57
Notariskosten	675,00
Proceskosten	53.590,25
Totaal	54.359,82

Saldo	24.702,59
-------	-----------

Balans

Activa	3 maart 2023	ultimo 2023
Liquide middelen		24.702,59
Totaal	0,00	24.702,59
Passiva		
Continuïteitsreserve		150,00
Kortlopende schulden		24.552,59
Totaal	0,00	24.702,59